

LEKCJE ARCHIWALNE

(konspekt nr 11)

Temat lekcji: **Powstanie styczniowe i represje popowstaniowe w świetle dokumentów archiwalnych przechowywanych w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych**

Prowadzący: mgr Dorota Lewandowska, mgr Alicja Nowak

Miejsce: Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa ul. Długa 7

Czas: 45 min.

Metoda: Wykład z prezentacją

Cel: poznanie sposobu czerpania wiedzy na temat wydarzeń historycznych – źródła archiwalne; rekonstrukcja przebiegu powstania styczniowego w oparciu o źródła

Wprowadzenie:

1. Krótki rys historyczny wydarzeń okresu powstania styczniowego

Lekcja właściwa:

1. Omówienie dokumentów związanych z problematyką powstania styczniowego znajdujących się w zasobie AGAD:
 - a. dokumenty wytworzone przez powstańczą Organizację Narodową (m.in. Rząd Narodowy, władze prowincjonalne, naczelników powstania);
 - b. dokumenty z kancelarii zaborczych urzędów rosyjskich, czyli tzw. Zarządu Wojenno-Policyjnego w Królestwie Polskim (m.in. Audytoriat Polowy, Zarząd Generał-Policmajstra);
 - c. sfragistyka (pieczęcie występujące na dokumentach);
 - d. omówienie innych dokumentów dotyczących powstania styczniowego nie związanych z kancelarią urzędową (m.in. dokumenty z zasobu Oddziału III AGAD – rodzin i osób prywatnych).
2. Pokaz akt umieszczonych w gablotach i omówienie na wybranych przykładach specyfiki kancelarii powstańczej oraz porównanie z dokumentami wytworzonymi przez urzędową kancelarię rosyjską tego okresu.

Zakończenie:

1. Podsumowanie.
2. Odpowiedzi na pytania uczestników wykładu.

Wybrana literatura przedmiotu:

Caban W., Śliwowska W., *Powstanie styczniowe 1863-1864*, Kielce 2005.

Kieniewicz S., *Powstanie styczniowe*, Warszawa 1983.

Kieniewicz S., Zahorski A., Zajewski A., *Trzy powstania narodowe*, Warszawa 1994.

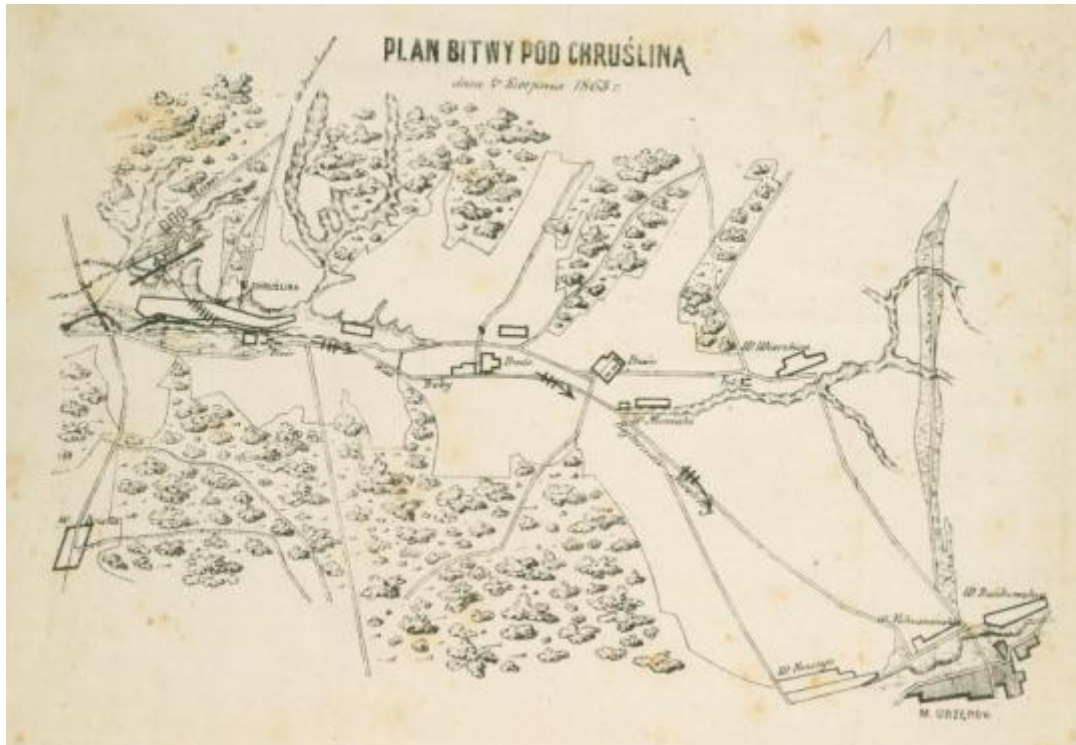
Ramotowska F., *Tajemne państwo polskie w powstaniu styczniowym*, cz. 1-2, Warszawa 1999-2000.

Ramotowska F., *Źródła do dziejów powstania styczniowego w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie*, „Archeon”, t. 38, 1962, s. 105-127.

Sztakelberg J. I., *Piecczęcie powstańcze 1863-1864*, Warszawa 1988.

Przykładowe dokumenty:

1. Plan bitwy pod Chruśliną, 4 VIII 1863 r., AGAD, Organizacja Narodowa Powstania Styczniowego. Materiały kartograficzne i ikonograficzne, sygn. 186

2. Obóz powstańczy, akwarela, AGAD, Archiwum Lubomirskich z Małej Wsi, sygn. 1205, s.

116

3. Bilet na wolny pobyt w Warszawie wystawiony przez Urząd Policji Wykonawczej Warszawy na nazwisko Michał Czarnecki (dla Romualda Traugutta), AGAD, Audytoriat Polowy, sygn. 14, s. 293

№ Kwita
Doma *56*
12866

№ Kontrolni
Libery

ZESZYT *7*

ROK

BILET

NA WOLNY POBYT W WARSZAWIE.

URZĄD POLICJI WYKONAWCZEJ CYRKULU MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY.

Udziela niniejszem pozwolenie przemieszkowania w M. Warszawie do dnia *17* Mca *1863* r. P. *Michał Czarnecki* przybyłemu tu za paszportem wydanym na dniu *4* Mca *1863* r. za Numerem *7258* na Miesięcy *12* przez *Romualda Traugutta* Powiatu *Pawiański*, a przybyłemu do Warszawy d. *19* Mca *1863* r.

Niniejszy bilet udziela się za opłatą kop. nr. 25 na czas jak wyżej, oznaczony; z upływem tego terminu, osoba dla której bilet ten służy, winna się zgłosić do właściwego Urzędu Policji Cyrkulowej po uzyskaniu prolongacji opłaty na dalszy pobyt na podobną opłatą. — Niniejszy bilet służy czas owemu mieszkańcowi na miesiąc trzy. — Ostroga się, że przeterymanie terminu zakreślonego tym biletem pociąga za sobą karę policyjną podwójnej opłaty za każdy kwartał przynależnej. — Każdy przyjmujący powyższą osobę do domu na mieszkanie, winien o toż same meldować właściwemu Komissarzowi Policji Cyrkulowej; zaś posiadający ten bilet obowiązany jest tym celem zgłosić się do zarządzającego domem.

Настоящий билет выдается на время определенное время за уплатою 25 коп. с.р. а по истечении срока, для которого он выдан, обязан явиться в подзаконное Польцейское Управление с просьбою о возобновлении сего отсроченного выдому на дальнейшее пребывание заносомь такого же платежа. Настоящий билет служит арестному жителю только на три месяца. Предосторогается что лицо просрочившее билет, подвергается полицейскому штрафу в соразмерности двойного платежа приходящегося за каждый квартал. Принимающий в свое помянутое лицо в свой дом на квартиру, должен тотчас дописать о том подзаконному Польцейскому Приставу, и снабженному сими билетами обязан для этой надобности явиться управлению домом.

Le présent billet sera delivré moyennant l'indemnité de 25 copecks pour le tems désigné; ce terme écoulé, le propriétaire du billet doit s'adresser au commissaire de son arrondissement pour obtenir la permission de prolonger son séjour en payant la même somme. Une telle carte sert à son propriétaire seulement pour trois mois. On prévient, que quiconque ne la renouvellera pas dans le terme, payera pour l'amende le double de l'indemnité de trois mois.

Chaque individu qui logera dans sa maison la personne possédant pareille carte, doit rapporter cela au commissaire de son arrondissement, et le propriétaire de la carte est obligé de s'adresser pour cela à l'administrateur de la maison.

Gegenwärtige Aufenthaltskarte wird gegen Zahlung von 25 Koppek für die oben notirte Zeit ausgetheilt; bei Ablauf dieses Termins hat der Inhaber beim entsprechenden Girtel-Polizei-Kommissar zu melden, um Aufenthaltverlängerung gegen ähnliche Zahlung zu erhalten. Diese Karte dient dem Inhaber längstens auf drei Monate. Es wird gewarnt, daß bei Uebertretung der Renovation zum bestimmtem Termine, der Inhaber doppelte Zahlung als Strafe leisten wird.

Wer oblige Person in seinem Hause oberbergt, muß sofort dabon dem entsprechenden Girtel-Polizei-Kommissar anzeigen machen, der Inhaber der Karte hingegen hat sich besterben beim Verwaltung des Hauses zu melden.

W Warszawie dnia *17* Mca *1863* r.

Religii *Katolik*

Lat *34*

Wzrost *170 cm*

Twarz *okragła*

Oczy *niebieskie*

Nos *niebieski*

Włosy *ciemne*

Znaki szczególne *nie ma*

Sekretarz *Romuald Traugutt*

Kommissarz *Romuald Traugutt*

Sekretarz *Romuald Traugutt*

1863